

Kvinnehelse i et folkehelseperspektiv

Hva betyr kvinners helse for deltakelse i arbeidslivet?

Folkehelsekonferansen 2024 - Tema 2: arbeidsliv for alle

Marianne Gjellestad

Folkehelserådgiver, Agder fylkeskommune

Ph.d.-kandidat,

Institutt for ernæring og folkehelse

Fakultet for helse og idrettsvitenskap

Universitetet i Agder

Kvinner i arbeidslivet

Bakgrunn

- Kvinner har lavere sysselsetting, mer deltidsarbeid og høyere sykefravær
- Eksisterende kunnskap
 - Strukturelle og kulturelle forhold
 - Arbeid og arbeidsmiljø
- Hva med biologiske kjønnsforskjeller?

Hva betyr kvinnehelse for deltakelse i arbeidslivet?

Kvinnehelse

«Sykdommer og plager som bare kvinner har, sykdommer som rammer flere kvinner enn menn, som rammer svært mange kvinner eller som har andre konsekvenser for kvinner enn for menn»

(NOU 2023:5: Den store forskjellen. Om kvinners helse og betydningen av kjønn for helse)

- Hormonelle endringer og livsfaser
- Svangerskap og reproduksjon
- Kroniske og komplekse lidelser

Lunde et al., 2022, Maltau et al. , 2015,

NOU 1999:13, Kvinners helse i Norge

Hva betyr kvinnehelse for deltakelse i arbeidslivet?

Artikler

- **Artikkel I**
Kartleggingsoversikt over kvinnehelse og arbeidsliv
- **Artikkel II**
Kvalitativ studie fra sykehus:
 - Dybdeintervjuer med sykepleiere
 - Fokusgruppe med sykehusledere
- **Artikkel III**
Kvalitativ studie fra videregående skole:
 - Dybdeintervjuer med 11 lærere
 - Fokusgruppe med 5 skoleledere

Hva betyr kvinnehelse for deltakelse i arbeidslivet?

Funn

- Internasjonal forskning – kunnskap og kunnskapshull
 - Menstruasjon
 - Overgangsalder
 - Graviditet, infertilitet, ammefri
- Kvinnehelsens kompleksitet og manglende anerkjennelse
- Arbeidsmiljø er “kjønnsnøytralt”
- Ulike forventninger til kvinner og menn
 - Dobbel innsats?

Hva betyr kvinnehelse for deltakelse i arbeidslivet?

Oppsummering

- Manglende anerkjennelse av kvinners helse i arbeidslivet - individuelle løsninger på kollektive problemer
- Fokus på kjønnsforskjellen i sykefravær, men ikke på kjønnsforskjellen i helse
- Usynliggjøring av normale helsetilstander fører til en sykeliggjøring av kvinners helse
- Tiltak for å inkludere kvinner bør ta utgangspunkt i kvinners behov

Takk for oppmerksomheten!

Kontakt:

marianne.gjellestad@uia.no

marianne.gjellestad@agderfk.no

Telefon: 970 06 244

Referanser

- Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv., (2005). <https://lovdata.no/lov/2005-06-17-62>
- Bakke, B., Degerud, E. M. M., Gravseth, H. M. U., Hanvold, T. N., Løvseth, E. K., Mjaaland, B., Sterud, T., & Øygaardslia, H. (2021). *Faktabok om arbeidsmiljø og helse* <https://stami.no/content/uploads/2021/06/Faktabok-om-arbeidsmilj%C3%B8-og-helse-2021.pdf>
- Bakken, F. (2022). Ulønnet og lønnet foreldrepermisjon - mødre og fedres bruk og vurderinger . *Arbeid og velferd*, 1.
- Buvik, M., & Thun, S. (2023). Kunnskapsoppsummering: Emosjonelle krav og belastninger i yrker som jobber for og med mennesker. SINTEF.
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (1996). <https://lovdata.no/forskrift/1996-12-06-1127>
- Gjellestad, M., Enehaug, H., Haraldstad, K., Nilsen, V., & Helmersen, M. (2024a). How does women's health matter? A qualitative study on women's health issues in relation to work participation. Experiences and perspectives from nurses and managers in a Norwegian hospital. <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/07399332.2024.2341002>
- Gjellestad, M., Enehaug, H., Haraldstad, K., Nilsen, V., & Helmersen, M. (2024b). Women's health at work: a qualitative study on women's health issues in relation to work participation. Experiences and perspectives from female teachers and managers in Norwegian high schools. *BMC Public Health*, 24(1), 1-15. <https://doi.org/10.1186/s12889-024-19241-y>
- Gjellestad, M., Haraldstad, K., Enehaug, H., & Helmersen, M. (2023). Women's Health and Working Life: A Scoping Review. *International journal of environmental research and public health*, 20(2), 1080.
- Grandey, A. A., Gabriel, A. S., & King, E. B. (2020). Tackling taboo topics: a review of the three M s in working women's lives. *Journal of Management*, 46(1),

Referanser (forts)

- Lima, I. (2024). Har kvinner høyere sykefravær fordi de oftere er syke? *Arbeid og velferd*, 1, 32-57. <https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/kunnskap/analyser-fra-nav/arbeid-og-velferd/arbeid-og-velferd/arbeid-og-velferd-nr.1-2024>
- Lunde, E., Ramm, J., & Syse, A. (2022). *Kvinnens liv og helse siste 20 år*
- Maltau, J. M., Molne, K., & Nesheim, B.-I. (Eds.). (2015). *Obstetikk og gynekologi* (3. ed.). Gyldendal Akademisk.
- Mastekaasa, A. (2016). Kvinner og sykefravær *Tidsskrift for velferdsforskning*, 19(2), 125-147. <https://doi.org/10.18261/issn.2464-3076-2016-02-03>
- Meld. St. 7 (2015-2016). *Likestilling i praksis* <https://www.regjeringen.no/contentassets/cd129c6dfff54129b42a1b82071913f0/no/pdfs/stm201520160007000dddpdfs.pdf>
- Norsk gynekologisk forening. (2024). *Veileder i gynekologi* (Vol. 2024). Norsk gynekologisk forening. <https://www.legeforeningen.no/foreningsledd/fagmed/norsk-gynekologisk-forening/veiledere/veileder-i-gynekologi/>
- NOU 2023: 5. (2023). *Den store forskjellen - Om kvinners helse og betydningen av kjønn for helse*. <https://www.regjeringen.no/contentassets/7e517da84ba045848eb57d4e3d89acc3/no/pdfs/nou202320230005000dddpdfs.pdf>
- Ose, S. O., Jiang, L., & Bungum, B. (2014). *Det kjønnsdelte arbeidsmarkedet og kvinners arbeidshelse*.
- Petersen, T., Hermansen, A. S., & Birkelund, G. (2022). Likestilling: Kjønn, arbeid og familiepolitikken gjennombrudd In F. I. & K. L. (Red.), *Det norske samfunn* (8. ed., Vol. 2). Gyldendal Norsk Forlag.

AGDER
fylkeskommune

UiA Universitetet
i Agder